

Innst. S. nr. 374

(2008–2009)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

St.prp. nr. 76 (2008–2009)

Innstilling fra næringskomiteen om reindrifftsavtalen 2009/2010 og om endringer i statsbudsjettet for 2009 m.m.

Til Stortinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Hovedinnholdet i proposisjonen

Regjeringen legger med dette fram proposisjon om reindrifftsavtalen 2009/2010 med forslag om endrede bevilgninger over statsbudsjettet for 2009 m.m.

Stortinget godkjente 1. juni 1993 Hovedavtale for reindrifften (St.prp. nr. 66 (1992–1993)), og ga Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å forhandle med Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) om ettårige avtaler for reindrifftsnaeringen.

Inneværende reindrifftsavtale har en bevilgning på 97,0 mill. kroner over statsbudsjettets kap. 1151 Til gjennomføring av reindrifftsavtalen. Dette beløpet er ført opp i vedtak om Landbruks- og matdepartementets budsjett for 2009 under kap. 1151 (St.prp. nr. 1 (2008–2009)).

Forhandlinger om en reindrifftsavtale for 2009/2010 ble innledet den 5. desember 2008. Partene kom i avsluttende forhandlingsmøte den 13. februar 2009 til enighet om ny avtale som gjelder for perioden 1. juli 2009–30. juni 2010.

Rammen for Reindrifftsavtalen 2009/2010 er på 101,0 mill. kroner. Dette er en økning på 4,0 mill. kroner i forhold til Reindrifftsavtalen 2008/2009 etter vedtatt budsjett for 2009.

Avtalebestemmelsene som gjelder bevilgninger over statsbudsjettet følger kalenderåret. Dette innebærer at årets forhandlinger om avtalens økonomiske

ramme og fordeling gjelder budsjettåret 2010. Bevilgningen innarbeides i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom St.prp. nr. 1 (2009–2010) Landbruks- og matdepartementet. Imidlertid fremmes Stortingsproposisjonen om reindrifftsavtalen som tidligere for behandling i vårsesjonen. Det forutsettes at Stortinget i sin behandling av proposisjonen gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den inngåtte reindrifftsavtalen, og som er knyttet til bevilgninger i 2010.

1.2 Sametingets innspill

Sametinget følger reindrifftsavtaleforhandlingene med observatørstatus, og behandler i forkant av forhandlingene sitt innspill til Reindrifftsavtalen. Det holdes på bakgrunn av dette innspillet et møte på politisk nivå mellom Sametinget og Landbruks- og matdepartementet før Staten legger frem sitt tilbud. Sametinget behandlet og avga sitt innspill i oktober 2008, og møte mellom Sametinget og politisk ledelse ble avholdt i desember s.å.

Sametinget viser til at spørsmålet om avgifter i reindrifften har vært et gjentatt tema i reindrifftsforhandlingene uten at man har funnet ordninger som sidestiller reindrifftsnaeringen med andre primærnaeringer. Sametinget ber regjeringen vise vilje til å løse avgiftsspørsmålet. Sametinget er bekymret over rov- viltsituasjonen i reinbeiteområdene som medfører produksjonstap, og som går ut over rammebetingelsene. Sametinget mener avtalepartene må drøfte denne problematikken i avtalesammenheng.

Sametinget har for øvrig i sitt innspill forslag og anbefalinger til en rekke av reindrifftsavtalens områder og ordninger.

Stortingsproposisjonen om Reindrifftsavtalen 2009/2010 vil ikke bli behandlet av Sametinget. Imidlertid vil Sametingsrådet avgi en uttalelse i for-

hold til den fremforhandlede avtalen på rådsmøte i mai/juni.

1.3 Forhandlingene 2009

I avtalen er det innført en særskilt ordning for Vest-Finnmark med tilskudd som erstatter kalvelakte- og tidligslaktetilskuddet. Dette er en prøveordning for 2009–2010.

De produksjonsavhengige tilskuddene som ble innført ved Reindriftsavtalen 2003/2004 er, med noen endringer, videreført. En videreføring har vært sentralt både for Staten og NRL. Bakgrunnen er at omleggingen har medført en stimulering til økt slaktning og verdiskaping i næringen, samt bidratt til en forutsigbarhet hos den enkelte reindriftsutøver. Samlet sett underbygger de tiltak som nå er fremforhandlet, den dreining man har hatt i reindriftsavtalens virkemidler de senere årene, med en sterkere vektlegging og tilrettelegging for de reindriftsutøverne som har reindrift som hovednæring.

I avtalen vektlegges også å styrke ordninger som kan bidra til at distriktenes arbeid med å utarbeide bruksregler etter ny reindriftslov prioriteres høyt. Sluttprotokollen til avtalen omhandler også punkter for oppfølging som det er blitt enighet om ut over selve de beløpsmessige rammene.

I tillegg til selve avtalen vises det i sluttprotokollen til at det er bevilget 3,0 mill. kroner over kap. 1147 til finansiering av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt i 2009. Det er enighet om at regelverket for radioaktivitetstiltak i slaktesesongen 2009/2010 fastsettes etter de samme prosedyrer som forskriftene etter reindriftsavtalen.

1.4 Grunnlaget for reindriftsavtaleforhandlingene

Samlet sett er reindriften i en positiv økonomisk utvikling. Dette har først og fremst sammenheng med et økt slakteuttak og en betydelig forbedring i prisen på reinkjøtt. Inntektsnivået er imidlertid fortsatt generelt lavt. Godtgjørelse til arbeid og egenkapital er foreløpig beregnet til om lag 127 000 kroner pr. årsverk i 2008. Det er store regionale forskjeller, og utviklingen er foruroligende i deler av Nordland og Nord-Trøndelag ved at produksjonen er betydelig redusert grunnet store tap.

Det planlegges og gjennomføres inngrep og utbygginger som medfører et større press på reinbeiteområdene, og gjør at behovet for en bedre sikring av reindriftenes arealer er økende.

Mål og retningslinjer som ligger til grunn for reindriftpolitikken er trukket opp i St.meld. nr. 28 (1991–1992) En bærekraftig reindrift, og Stortingets behandling av denne, jf. Innst. S. nr 167 (1991–1992). I innstillingen konkretiseres målsettingene om en bærekraftig reindrift til:

1. Økologisk bærekraft
2. Økonomisk bærekraft
3. Kulturell bærekraft.

Økologisk bærekraft: Beitepotensialet må sikres ved regulering av reintallet, og ved at det ikke gjøres for sterke inngrep i ressursgrunnlaget. Dette gjelder også næringens egne inngrep. Forhold knyttet til bl.a. god dyrehelse og god avkastning gjennom tilstrekkelig beitetilgang står sentralt.

Målsettingen forutsetter videre at det ut fra overordnede nasjonale mål om en bærekraftig utvikling, gjennomføres en beitebruk og driftsmessig tilpasning fra reindriften som skjer på naturens premisser, og som bevarer og utvikler miljøkvalitet i vid forstand.

Økonomisk bærekraft forutsetter at det stilles krav om produktivitet, inntjeningssevne, kostnadseffektivitet, inntektsnivå og inntektsfordeling. Det stilles også krav om at det er et rimelig forhold mellom næringens ressursgrunnlag og det antall mennesker som skal finne inntekts- og sysselsettingsmuligheter i reindriften med de markeds- og inntektsmuligheter som er til stede. En bedre utnyttning av verdiskapingspotensialet er sentralt i denne sammenheng. Her vises det til potensialet som ligger i et større produktmangfold basert på lokal kultur og tradisjon, lokal bearbeiding, utnyttelse av biprodukter, samt en optimalisering av den biologiske produksjonen.

Ny reindriftslov ble vedtatt av Stortinget i juni 2007, og trådte i kraft 1. juli 2007. Den nye loven gir næringen et selvstendig ansvar for at reindriften skal bli bærekraftig, samtidig som myndighetene fortsatt har et overordnet ansvar for utviklingen. Gjennom bruksregler skal distriktet selv fastsette regler for beitebruken og reintall basert på beiten som det aktuelle distrikt og tilhørende siidaer har til disposisjon. Bruksreglene skal godkjennes av vedkommende områdestyre, og reintallet skal stadfestes og godkjennes av reindriftsstyret.

1.5 Nærmere om den økonomiske utviklingen i næringen

Økonomisk utvalg for reindriften er oppnevnt av Landbruks- og matdepartementet og har til oppgave hvert år å legge fram et totalregnskap for næringen. Regnskapet utgjør det økonomiske grunnlagsmaterialet for reindriftsforhandlingene. Regnskapet gir en oversikt over verdiene som er skapt i næringen samlet sett ved utnyttelse av produksjonsfaktorene arbeid og kapital, og viser med andre ord samlede inntekter, kostnader og resultat for hele reindriftnæringen i Norge. Regnskapet for 2007 med budsjett for 2008 ble lagt fram i november 2008 og er nærmere gjennomgått i proposisjonen.

Det er klare forskjeller i resultatene mellom reinbeiteområdene. Vederlag for arbeid og egenkapital

utgjør for Sør-Trøndelag og Hedmark som ligger høyest, 355 922 kroner pr. årsverk og for Vest-Finnmark som ligger lavest, 104 441 kroner pr. årsverk. Det er i regnskapet foretatt oppsplitting av Øst-Finnmark og Vest-Finnmark i soner – se tab 3.3. Her viser tilsvarende beregning at Karasjok vest og Kautokeino midt ligger lavest med hhv. 91 620 kroner og 92 532 kroner pr. årsverk, mens Polmak/Varanger ligger høyest med 321 060 kroner pr. årsverk.

Gjennomsnittlige nøkkeltall pr. siida andel og pr. rein i de ulike reinbeiteområdene er også presentert i proposisjonen.

1.6 Sentrale utfordringer og oppgaver

Den nye reindriftsloven legger på en helt annen måte enn tidligere til rette for større grad av internt selvstyre i næringen. Samtidig er det utformet regler som gir styringsmaktene hjemmel til å følge opp med å sette rammer eller iverksette tiltak og sanksjoner i de tilfeller det interne selvstyret ikke fungerer, eller det er nødvendig av hensyn til ressursgrunnlaget eller andre samfunnsinteresser.

Departementet ser det her som viktig å videreføre og videreutvikle de omleggingene som ble gjennomført i reindriftsavtalen for 2003/2004. I dette arbeidet er det sentralt å fortsette arbeidet med å forenkle og effektivisere reindriftsavtalens virkemiddelsystem. For å skape en nødvendig forutsigbarhet innenfor næringen, samt å kunne ha en effektiv oppfølging av juridiske virkemidler, er det nødvendig med stabile rammebetingelser i form av distrikts- og siidagrenser, beitetider og øvre reintall fastsatt for den enkelte siida.

1.6.1 Ressurssituasjonen og reintallsutvikling

Debatten om reintallstilpasning for en bærekraftig reindrift har i første rekke dreid seg om beiteutnytingen i områdene i Finnmark. Det har i en årrekke vært satt søkelys på vinterbeiteressursene og bruken av lavbeitene i disse områdene, og spørsmålet har på nytt kommet i fokus som følge av at det i de siste årene er registrert en generelt positiv utvikling i lavdekket på Finnmarksvidda. Landbruks- og matdepartementet vil, til tross for denne positive utviklingen, understreke at situasjonen for lavbeitene på Finnmarksvidda fortsatt langt fra er optimal. Departementet legger stor vekt på oppfølging av overvåkingsprogrammet, og nye undersøkelser er planlagt gjennomført i 2009 og 2010.

Det var ved utgangen av driftsåret 2007/08 totalt registrert ca. 252 400 rein i Norge pr. 31. mars 2008. Dette er en oppgang på ca. 9 000 rein i forhold til foregående driftsår. Man må tilbake til driftsåret 1988/89 for å finne et tilsvarende høyt reintall på landsbasis. Reintallsutviklingen på landsbasis styres langt på vei av utviklingen i Finnmark, som med

drøyt 187 000 rein har omtrent 74 pst. av det samlede reintallet.

Reinens sesongvise forflytting og den nomadiske driftsformen er selve bærebjelken for en optimal produksjon og grunnlaget for reindriftskulturen slik vi kjenner den i dag. Siden reindriften drives på naturens premisser, er den generelt sårbar i forhold til ytre påvirkninger som klima.

Det vil fremover bli behov for økt kunnskap om ulike effekter av klimaendringer, kartlegging av beite- og bruksområder for reindriften og økt kunnskap om sammenhengen mellom klima og ulike faktorer som påvirker tap i reindriften. Videre er det behov for økt kunnskap om reinhelse- og velferd. Å fremme kunnskapsgrunnlaget og tilpasningsmuligheter vil stå sentralt i departementets videre arbeid for å sikre reindriften i et endret klima.

1.6.2 Oppfølging av reindriftsloven av 2007, utarbeidelse av bruksregler og fastsetting av reintall

Implementering av ny reindriftslov har vært en høyt prioritert oppgave siden ikrafttredelsen 1. juli 2007. Det er iverksatt mange tiltak for å få dette til på en så god og effektiv måte som mulig.

I juni 2008 leverte en arbeidsgruppe forslag til kriterier for fastsettelse av et økologisk bærekraftig reintall. Reindriftsnæringen var i flertall i gruppen. Det var stor enighet i gruppen om kriteriene. Landbruks- og matdepartementet har utarbeidet veilederen for fastsetting av økologisk bærekraftig reintall basert på forslaget til arbeidsgruppen, og hoveddelen av innkomne høringsuttalelser til rapporten som ga støtte til forslaget. I veilederen legges det opp til å bruke kondisjonsbaserte kriterier for å vurdere om et reintall er økologisk bærekraftig. I tillegg ble det ansett nødvendig å angi normer for hva som er bærekraftig i form av konkrete måltall.

Både selve prosessen med å utarbeide kriterier for et økologisk bærekraftig reintall, og særlig det forhold at man gjennom et nært samarbeid med næringen kom i mål med dette arbeidet, er nytt i forhold til forvaltningen av reindriften. Gjennom dette arbeidet har man fått til en god dialog med næringen, samt felles forståelse for de utfordringer man står overfor.

Bruksreglene blir det sentrale verktøyet i arbeidet med å utvikle en bærekraftig reindrift. Bruksreglene skal bla. gi nærmere regler om fordeling av beiter mellom siidaer, om reintall, bruk og vedlikehold av gjerder og andre fellesanlegg, bruk av motoriserte kjøretøy etc. For noen distrikter vil regler for beitebruken være den klart vanskeligste oppgaven når bruksreglene skal utarbeides. Det må likevel understrekes at det for de aller fleste distrikter ikke vil være problemer knyttet til denne oppgaven.

Frist for distriktene til å sende inn bruksregler er satt til 1. juli 2009. Etter dette tidspunktet vil det bli klart om rettighetsproblematikk har vært til hinder for at bruksreglene er blitt utarbeidet. Selv om det ikke forventes at dette problemet er særlig omfattende, er det allerede satt i gang forberedelser på hvordan man håndterer en slik situasjon.

Når distriktsstyrene har oversendt bruksregler til myndighetene, vil det også foreligge forslag om reintall ut fra det beitearealet som siidaene i distriktet disponerer. Dersom dette reintallet godkjennes av Reindrifststyret, vil det bli vedtatt nye reintall som vil bli brukt i oppfølgingen. Hovedpoenget er at det skal være siidaenes beitegrunnlag som skal avgjøre reintallet. Når reintallet er godkjent, vil det også være langt lettere å sanksjonere for å få et eventuelt for høyt reintall redusert til vedtatt nivå. Denne muligheten var nærmest utelukket etter gammel lov.

Landbruks- og matdepartementet vil understreke betydningen av å avvente resultatene fra distriktenes arbeid med utarbeidelse av bruksregler før det trekkes noen konklusjon om hvordan ny lov virker i forhold til de utfordringer man står overfor. Dette arbeidet er nå inne i en viktig fase. Først i løpet av 2009/2010 er det mulig å vurdere om det er behov for å sette i gang andre tiltak. Landbruks- og matdepartementet vil i tilknytning til statsbudsjettet for 2010 gi en foreløpig orientering om status for arbeidet med bruksreglene.

1.6.3 Grenseoverskridende reindrift mellom Norge og Sverige

Forhandlingene med Sverige om en ny reinbeitekonvensjon ble tatt opp igjen i desember 2005 etter at de to land var blitt enige om et nytt felles mandat for videre forhandlinger. Forhandlingene som har vært ført på dette grunnlaget ble sluttført i februar 2009. Delegasjonene kom da til enighet om utkast til konvensjon med tilhørende vedtekter for de felles forvaltningsorganer som foreslås opprettet og områdeprotokoll med den geografiske områdefordelingen, herunder nærmere bestemmelser om gjerder.

Forhandlingsresultatet er overlevert til regjeringene i de to land for videre oppfølging. Regjeringen vil komme tilbake til denne saken overfor Stortinget med en proposisjon om samtykke til ratifikasjon. En ny konvensjon vil mest sannsynlig tre i kraft i løpet av 2010. Inntil en ny konvensjon er på plass, er det fortsatt behov for tiltak for de norske reinbeitedistriktene som i dagens situasjon er utestengt fra vinterbeiter i Sverige.

1.6.4 Markedsforhold og næringsutvikling

Markedet for omsetning av reinkjøtt er fortsatt svært godt, og det oppnås gode priser. Dagens gjennomsnittlige bruttopris til reineier er på om lag 70

kroner pr. kg. Slakteriene har problemer med å følge opp sine leveringsavtaler på reinkjøtt. Denne situasjonen er positiv for reineierne ved at det foreligger gode muligheter for at reineierne kan øke sine produksjonsbaserte inntekter.

Selv om markedssituasjonen for reinkjøtt har bedret seg de siste årene, påvirkes reinkjøttbransjen av mange ulike forhold som gir ulike utfordringer og muligheter for økt verdiskaping. Fortsatt er det sentralt å videreutvikle samarbeidet mellom sentrale aktører innenfor produksjon, slakting og omsetning av reinkjøtt. En koordinering av slaktingen er sentralt for å utnytte slaktekapasiteten og sikre markedet en forutsigbarhet på levering av reinprodukter. I tillegg er det viktig med fortsatt markedsbasert produktutvikling.

1.6.5 Sikring av reindriftens arealer

Reinens naturlige forflytting og den nomadiske driftsformen er bærebjelken for en optimal produksjon i arktiske områder, og utgjør grunnlaget for reindrifskulturen slik vi kjenner den i dag.

Inngrep og forstyrrelser i reindriftens bruksområder har økt betydelig de siste årene. Totaleffekten av mange små inngrep og forstyrrelser kan ofte være større enn summen av de enkelte inngrep skulle tilsi. En slik fragmentering av reinbeiteland har vært, og er trolig, en av de alvorligste truslene mot dagens reindrift.

Det er behov for en bedre sikring av reindriftens arealer, og da spesielt rettet mot de arealene som er nødvendige for en bærekraftig reindrift. Dette er særlig aktuelt i de sørlige samiske områdene hvor reindriften er av helt avgjørende betydning for opprettholdelse og videreutvikling av den sørsamiske kulturen.

Regjeringen har besluttet å opprette et interdepartementalt prosjekt med formål å få økt oppmerksomhet og kunnskap omkring arealforvaltning og reindrift, samt å legge til rette for en bedre sikring av reindriftens arealer. Bakgrunnen for etablering av prosjektet er at norske myndigheter etter Grunnloven § 110a og folkerettens regler om urbefolkninger og minoriteter, er forpliktet til å legge til rette for at reindriften fortsatt kan bevares og utvikles som en sentral del av det materielle grunnlaget for samisk kultur.

Plan- og bygningslovens regler, og hvordan disse blir praktisert, har stor betydning for hvordan reindriftsinteressene blir ivaretatt. Den nye planloven som er vedtatt, forplikter planmyndighetene til å ivareta naturgrunnlaget for samisk reindrift. Nye regler om medvirkning og krav om planprogram skal sikre at reindriftens interesser kommer tidlig inn i planprosessen.

For å ivareta reindriften i planarbeidet, er informasjon om areal- og beitebruk og interessene som

knytter seg til dem, av avgjørende betydning. Landbruks- og matdepartementet ser det som svært viktig at det ut fra disse arealbrukskartene også utvikles og utarbeides kart med en verdiklassifisering av reinbeiteområdene. Disse kartene skal på en bedre måte kunne synliggjøre områdene hvor næringen har særlige beite- og bruksinteresser og vil med det være mer anvendelige bl.a. i sammenheng med den kommunale planleggingen. Arbeidet med å gjennomføre en verdiklassifisering av reinbeiteområdene er en av oppgavene som har høyest prioritet for forvaltningen de neste årene.

1.6.6 Tap av rein grunnet rovvilt

Reindriften er utsatt for tap av ulike årsaker. De viktigste er tap på grunn av rovvilt, ugunstige vær- og beiteforhold, sykdom, ulykke og påkjørsler. Hovedårsaken til at reindriftsnæringen er spesielt utsatt for rovvilttap, er at beitingen skjer i utmark året igjennom. Dette innebærer at driftsformen i seg selv medfører en større tapsrisiko, og gjør næringen spesielt sårbar ved en økning i rovviltstammene. Tapene skjer hovedsakelig i kalvingsperioden på våren og i vinterperioden.

De høye tapene i Nord-Trøndelag, Nordland og Troms har ført til en særlig bekymringsfull situasjon for reindriftsnæringen i disse områdene. Det er i 2008 igangsatt omfattende studier for å dokumentere produksjon og tap i områdene i Troms, Nordland, Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag/Hedmark. Dette arbeidet gjennomføres av Norsk institutt for naturforskning, og er en utvidelse og videreføring av pågående studier i Finnmark.

I stortingsmeldingen om rovviltpolitikken legges det stor vekt på å utprøve og ta i bruk tapsforebyggende og konfliktdempende tiltak mellom rovvilt og beitedyr. I statsbudsjettet for 2009 er midlene til dette formålet økt med 40 mill. kroner til over 80 mill. kroner på årsbasis. I reindriften er det imidlertid på grunn av driftsformen med beiting i utmark året gjennom krevende å iverksette effektive forebyggende tiltak. Tiltakene er både arbeids- og kostnadskrevende, og de kommer ofte i konflikt med reindriftens driftsmåter. Det er derfor viktig at også fremtidens rovviltforvaltning bygger på å opprettholde en bærekraftig reindrift basert på næringens tradisjonelle nomadiske driftsmåter.

1.7 Endringer i statsbudsjettet 2009

I samsvar med St.prp. nr. 1 (2008–2009) Landbruks- og matdepartementet har Stortinget vedtatt bevilgninger over kap. 1151 med i alt 97,0 mill. kroner. Den nye avtalen har en ramme på 101,0 mill. kroner. Foruten forslag om omdisponering av 0,75 mill. kroner fra kap. 1147 post 71 til kap. 1151 post 51, samt ompostering av 4,0 mill. kroner fra kap.

1151 post 51 til post 75, vil alle budsjettmessige endringer og omdisponeringer som følge av ny avtale, først gis virkning fra kommende budsjettår, dvs. 2010 for dette oppgjøret.

Omdisponering av 0,75 mill. kroner fra kap. 1147 post 71 til kap. 1151 post 75 gjelder tiltak for distrikt som er utestengt fra vinterbeiter i Sverige. Omposteringen på kap. 1151 fra post 51 til post 75 er knyttet til merforbruk på posten for direkte tilskudd. Forslaget til budsjett for 2010 med fordeling av reindriftsavtalens ramme på de ulike postene legges frem for Stortinget i forbindelse med ordinær budsjettbehandling gjennom St.prp. nr. 1 (2009–2010) Landbruks- og matdepartementet.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunvor Eldegard, Sigrun Eng, Steinar Gullvåg, Sigvald Oppbøen Hansen og Arne L. Haugen, fra Fremskrittspartiet, Hans Frode Kieland Asmyhr, Kåre Fostervold og Øyvind Korsberg, fra Høyre, Rolf Jarle Brøske og Torbjørn Hansen, fra Sosialistisk Venstreparti, Inge Ryan, fra Kristelig Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfonn, fra Senterpartiet, lederen Ola Borten Moe, og fra Venstre, Leif Helge Kongshaug, viser til St.prp. nr. 76 (2008–2009).

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser videre til reindriftsavtalen 2009/2010 som er fremforhandlet av partene, staten og Norske Reindriftssamers Landsforbund (NRL), til de mål og retningslinjer som ligger til grunn for reindriftspolitikken som er trukket opp i St.meld. nr. 28 (1991–1992) En bærekraftig reindrift, og til Stortingets behandling av denne, jf. Innst. S. nr. 167 (1991–1992).

Flertallet viser til at reindriften gir en god utnyttelse av ressurser i marginale fjell- og utmarksområder, og er en sentral bærer av samisk kultur. Flertallet er opptatt av at tiltakene i reindriftspolitikken må innrettes slik at næringen kan sikres, utvikles og styrkes, og viser til de mål som er satt av Stortinget om at reindriften skal være bærekraftig, både i økologisk, økonomisk og kulturell forstand. Dette er stadfestet i den nye reindriftsloven, Ot.prp. nr. 30 (2006–2007), jf. Innst. O. nr. 57 (2006–2007). Sammen med den årlige reindriftsavtalen er dette de to sentrale virkemidlene for å nå de reindriftspolitiske målene.

Flertallet har merket seg at den fremforhandlete reindriftsavtalen har en ramme på 101,0 mill. kroner, noe som er en økning på 4,0 mill. kroner i for-

hold til Reindrifftsavtalen 2008/2009 etter vedtatt budsjett for 2009.

Flertallet viser for øvrig til at godtgjørelse til arbeid og egenkapital i næringa er om lag 127 000 kroner pr. årsverk i 2008, og at det er store regionale forskjeller. Flertallet har videre merket seg at reindrifften er i en positiv økonomisk utvikling samlet sett, noe som først og fremst har sammenheng med et økt slakteuttak og en betydelig forbedring i prisen på reinkjøtt. Inntektsnivået i reindrifftsnaeringen er imidlertid fortsatt generelt lavt. Flertallet mener at avtalen gir en betydelig bedring i økonomien til reinbeitedistriktene, og at den har en klar profil mot å øke slakteuttaket og bidra til en bærekraftig reindrifftsnaering. I arbeidet med å få en bærekraftig reindrift er det viktig å bidra til å utvikle markedet for reindrift. Flertallet har derfor merket seg at det i avtalen er lagt opp til å gi Opplysningskontoret for kjøtt en oppgave på dette området, og ser det som naturlig at man også for reinkjøttmarkedet anvender dette kompetansemiljøet.

Flertallet viser til at ny reindrifftslov ble vedtatt i Stortinget våren 2007, og trådte i kraft 1. juli 2007. Loven var resultatet av en lang og grundig prosess, og de nye reglene er en nyvinning både for reindrifften og for samfunnet. Den nye reindrifftsloven legger på en helt annen måte enn tidligere til rette for internt selvstyre i reindrifften, samtidig som det gir myndighetene mulighet til å ivareta sitt overordnede ansvar for at reindrifften er bærekraftig. Reindriftdistriktene har en viktig rolle i arbeidet med oppfølging av ny reindrifftslov, og skal utarbeide bruksregler for ressursforvaltningen.

Flertallet viser til at det også er etablert nye virkemidler som kan settes inn når et for høyt reintall skal reduseres. Selv om det nå er registrert en generelt positiv utvikling i lavdekket på Finnmarksvidda, har flertallet merket seg at det i proposisjonen understrekes at situasjonen for lavbeitene på Finnmarksvidda langt fra er optimal. Flertallet er tilfreds med at det gjennom avtalen gis en kraftigere stimulans til alle reineiere i Vest-Finnmark for å redusere og tilpasse reintallet, ved at de tidligere ordningene med kalveslaktestilskudd og tidligslaktestilskudd erstattes av et nytt tilskudd hvor reineierne må oppfylle et fastsatt slaktekrav.

Komiteen er bekymret over at arbeidet med å redusere reintallet i de mest utsatte områdene i Finnmark tar lang tid, og er opptatt av at dette viktige arbeidet følges opp slik at man sikrer en mest mulig bærekraftig reindrift. Dette er spesielt viktig av hensyn til dyrevelferden, men også for å sikre at reindriften skal skje innenfor forsvarlige økologiske og økonomiske rammer.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, ser det derfor som viktig at Regjeringen vektlegger oppfølging av overvåkingsprogrammet som er iverksatt, og merker seg at nye undersøkelser planlegges gjennomført i 2009 og 2010.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser for øvrig til at det er gjort et betydelig arbeid fra departementets side for å få implementert den nye reindrifftsloven. Dette flertallet understreker at det nå er viktig at loven får lov til å virke etter hensikten før man konkluderer om hvilken effekt den har på målet om bærekraftig reindrift, og før man vurderer behovet for ytterligere tiltak.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser til at det i perioden fra reindrifftsloven ble behandlet og frem til i dag, har vært mange medieoppslag om alvorlige problem med et altfor høyt antall reinsdyr i store deler av Finnmark. At Finnmarksvidda er nedbeitet og at dyrene er så avmagret at de ikke tåler å bli transportert til slakting, er svært alvorlig for miljøet, dyrevelferden og kjøttkvaliteten, jf. spørsmål fra representanten Elisabeth Røbekk Nørve til statsråden i Stortingets spørretime 16. april 2008 og interpellasjon fra representanten Olav Gunnar Ballo til landbruks- og matministeren 18. mai 2009.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til statsrådets svar i interpellasjonsdebatten med Ballo. Her slår han fast at arbeidet med å øke slakteuttaket har vært en høyt prioritert oppgave for å tilpasse reintallet til reinbeiteressursene, og for at produksjonspotensialet skal utnyttes på best mulig måte. Statsråden sa også at omleggingen av virkemidlene over reindrifftsavtalen, som første gang skjedde i 2003–2004 (regjeringen Bondevik II), viser seg å være en vellykket endring, samt at endringene har medført en økning av slakteuttaket spesielt i Finnmark. Innretningen av virkemidlene for å stimulere til økt produksjon og slakting er også blitt videreført, og til dels forsterket i de senere reindrifftsavtalene. Statsråden slår videre fast at de produksjonsbaserte inntektene i Finnmark har økt fra 72 mill. kroner i 2006 til 86 mill. kroner i 2007, og at statstilskuddene samtidig er redusert fra 61 mill. kroner til 48 mill. kroner, noe som betyr en økning i inntektene med 18 pst., mens tilskuddene gikk ned med 22 pst.

Disse medlemmer er likevel fremdeles sterkt bekymret for situasjonen i mange av distriktene i Finnmark der det går for sent å vise til resultat,

og hvor det fremdeles kan påvises dyretragedier og et betydelig potensial for økt slakteuttak.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre forventer nå at Regjeringen snarest tar de nødvendige grep som må til for at også de områdene i Finnmark som fremdeles sliter med for mange dyr og avmagring, tar ansvar i tråd med Stortingets vedtak om en mer bærekraftig utvikling.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, vil videre vise til at allerede under behandlingen av lov om reindrift (reindriftsloven) 24. mai 2007, uttalte opposisjonspartiene følgende:

"Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at det er 15 år siden Stortinget behandlet en egen stortingsmelding om reindrift, St.meld. nr. 28 (1991–1992), jf. Innst. S. nr. 167 (1991–1992). Disse medlemmer mener at det må utarbeides en ny reindriftsmelding på bakgrunn av de store endringer som har skjedd i reindriften i denne perioden. Dette gjelder både på det økologiske plan med arealinngrep, tap av beite-land, rovdyr- og rovdyrtap, klimaendringer, på det rettslige plan med økt fokus på sedvanerett, ny reindriftslov og ny reinbeitekonvensjon, og på det økonomiske plan med omlegging av tilskudds- og erstatningsordninger. Reindriftsnæringen har, særlig i Finnmark, utfordringer knyttet til produksjonsvariasjoner, lave slaktevekter, svært høye rapporterte rovdyr- og lav produktivitet.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem en egen stortingsmelding om reindrift innen våren 2008."

Disse medlemmer fremmer på nytt følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem en egen stortingsmelding om reindrift i løpet av 2010."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er svært kritiske til den reindriftspolitikken som har vært ført gjennom mange år og som fortsatt ønskes ført av den sittende regjering. Disse medlemmer mener det er behov for en politikkomlegging overfor reindriftsnæringen. Disse medlemmer vil hevde at utviklingen har vist at Fremskrittspartiet har fått rett i sin dystre spådom om hvordan næringen vil utvikle seg dersom politikken ikke blir endret. Til tross for betydelig kapitalinnsprøytning og mange tiltak viser totalregnskapet for reindriften et svært lavt vederlag til arbeid og kapital på kun kr 127 000 pr. årsverk.

Disse medlemmer viser til at spesielt i Vest-Finnmark har reindriftspolitikken ført til en økologisk katastrofe med store nedbeitede områder og underernærte dyr. Disse medlemmer mener at reintallet, spesielt i Vest-Finnmark, er altfor høyt og at det må iverksettes kraftige tiltak for å få redusert dette betydelig. Det er også uklart hvor mange rein som finnes. Disse medlemmer viser til at det i en rekke år har vært forsøkt å få ned reintallet i en dialog med reindriftsnæringen og offentlige økonomiske tiltak uten at dette har gitt ønsket resultat.

Disse medlemmer er grunnleggende uenige i den politikken som føres overfor reindriftsnæringen med en næringsavtale som er med på å øke problemene i næringen fremfor å løse dem. Statlige tilskudd er også produksjonsdrivende, noe som fører til problemer for næringen.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets konsekvente kritikk av systemet med næringsavtaler, og har programfestet en avvikling av disse. Disse medlemmer mener rammevilkårene i reindriftsnæringen ikke skal skille seg vesentlig ut fra det som er vanlig i andre næringer. Disse medlemmer vil avvikle reindriftsavtalen og legge reindriftssubsidier og andre statlige økonomiske tiltak overfor reindriften til statsbudsjettet uten forutgående forhandlinger.

Disse medlemmer viser til sine merknader og forslag til den nylig behandlede reindriftsloven. Dersom intensjonene i den nye reindriftsloven skal fungere er det helt avgjørende at politiske myndigheter har mot og vilje til å ta i bruk de sanksjonsordninger som loven åpner for. For å unngå at den tragiske situasjonen i deler av næringen fortsetter, er det viktig at det handles raskt. Disse medlemmer mener at det også må gjøres grep gjennom reindriftsavtalen og at de offentlige overføringene kun er med på å forsterke problemene enn å løse dem.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

"Forslag til ny reindriftsavtale bifalles ikke."

"Stortinget ber Regjeringen i en overgangsperiode fremme forslag til subsidier og andre økonomiske tiltak overfor reindriftsnæringen i forbindelse med statsbudsjettet uten forutgående forhandlinger."

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen legg frem en egen stortingsmelding om reindrift i løpet av 2010.

Forslag fra Fremskrittspartiet:*Forslag 2*

Forslag til ny reindrifftsavtale bifalles ikke.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen i en overgangsperiode fremme forslag til subsidier og andre økonomiske tiltak overfor reindriftsnæringen i forbindelse med statsbudsjettet uten forutgående forhandlinger.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité, bortsett fra medlemmene fra Fremskrittspartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :**I**

I statsbudsjettet for 2009 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
<i>Utgifter</i>			
1147		Reindrifftsforvaltningen	
	71	Omstillingstiltak i Indre Finnmark, reduseres med fra kr 10 304 000 til kr 9 554 000	<u>750 000</u>
1151		Til gjennomføring av reindrifftsavtalen	
	51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet, reduseres med fra kr 35 900 000 til kr 32 650 000	<u>3 250 000</u>
	75	Direkte og kostnadssenkende tilskudd, økes med fra kr 53 100 000 til kr 57 100 000	<u>4 000 000</u>

II

Stortinget gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den inngåtte reindrifftsavtalen, som er knyttet til bevilgninger i 2010.

Oslo, i næringskomiteen, den 16. juni 2009

Ola Borten Moe

leder

Arne L. Haugen

ordfører